

Державна служба України з надзвичайних ситуацій
Інститут державного управління та наукових досліджень
з цивільного захисту

Організація планування заходів у сфері цивільного захисту

Серія 5

СЕРІЯ ПРАКТИЧНИХ ПОРАДНИКІВ

2021

УДК 614.8
ББК 68.9

Перші кроки щодо організації цивільного захисту на базовому рівні місцевого самоврядування: серія практичних порадишків / О.Я. Лещенко, С.А. Кудін, В.М. Михайлов, М.В. Андрієнко, В.Ф. Коробкін, Н.М. Романюк, Л.В. Калиненко, А.С. Борисова; за заг. ред. П.Б. Волянського, С.А. Парталяна. К. : ІДУ НД ЦЗ, 2021. Серія 5. 36 с.

Порадишник розрахований для сільських, селищних, міських голів та посадових осіб органів місцевого самоврядування, діяльність яких пов'язана із організацією та здійсненням заходів цивільного захисту.

У серії 5 надано рекомендації щодо розробки місцевих програм захисту населення і територій ТГ від НС та запобігання їх виникненню, забезпечення техногенної та пожежної безпеки, розроблення та оформлення планів заходів ТГ у сфері цивільного захисту: плану реагування на НС, плану основних заходів ЦЗ на відповідний рік.

Дозволяється вільно копіювати, передавати й розповсюджувати на всій території України всіма способами безоплатно для кінцевого споживача.

ISBN 978-617-8015-01-5
ISBN 978-617-8015-06-0

Зміст

1.	Розробка місцевих програм захисту населення і територій ТГ від НС та запобігання їх виникненню, забезпечення техногенної та пожежної безпеки.....	4
1.1	Підстави для розроблення місцевої програми захисту населення і територій від НС.....	4
1.2	Основні стадії розроблення місцевої програми захисту населення і територій ТГ від НС.....	5
2.	Розроблення та оформлення планів заходів ТГ у сфері цивільного захисту.....	9
2.1	План реагування на НС.....	9
2.2.	План основних заходів ЦЗ на відповідний рік.....	12
Додаток 1		
	Варіант цільової Програми захисту населення і територій від НС техногенного та природного характеру у ТГ.....	14
	Напрями діяльності та заходи Програми.....	19
Додаток 2		
	Типова структура плану реагування на НС.....	25
Додаток 3		
	Правила оформлення плану.....	27
Додаток 4		
	План основних заходів цивільного захисту ТГ на рік.....	28

1. Розробка місцевих програм захисту населення і територій ТГ від НС та запобігання їх виникненню, забезпечення техногенної та пожежної безпеки (підпункт 4 пункт 2 стаття 19 КЦЗУ)

1.1. Підстави для розроблення місцевої програми захисту населення і територій від НС

існування проблеми на рівні громади, розв'язання якої потребує координації спільних дій ОВВ та ОМС, підприємств, установ та організацій

відповідність мети програми пріоритетним напрямкам розвитку територіальної громади

наявність реальних можливостей для забезпечення виконання програми: фінансових ресурсів — коштів місцевого бюджету та інших джерел, матеріально-технічних і трудових ресурсів

1.2. Основні стадії розроблення місцевої програми захисту населення і територій ТГ від НС

1

Ініціювання розроблення місцевої програми захисту населення і територій ТГ від НС (далі–програми).

Ініціатором розроблення програми має бути структурний підрозділ з питань ЦЗ місцевого ОВВ.

2

Розроблення та громадське обговорення концепції програми.

Концепція програми (генеральний задум, що визначає стратегію дій при її реалізації) розробляється структурним підрозділом з питань ЦЗ з метою обґрунтування необхідності розроблення програми, визначення оптимального варіанта розв'язання проблеми та подається до виконкому ради.

Проект концепції програми повинен містити:

визначення проблеми: формулювання проблеми та аналіз причин її виникнення, окреслюються її масштаби

пояснення, чому розв'язання цієї проблеми потребує розроблення і виконання місцевої цільової програми

визначення мети програми та обґрунтування відповідності мети програми пріоритетним напрямкам розвитку громади

суттєві фактори: викладаються статистичні, аналітичні, інші дані, які мають бути взяті до уваги під час прийняття рішення щодо розроблення програми

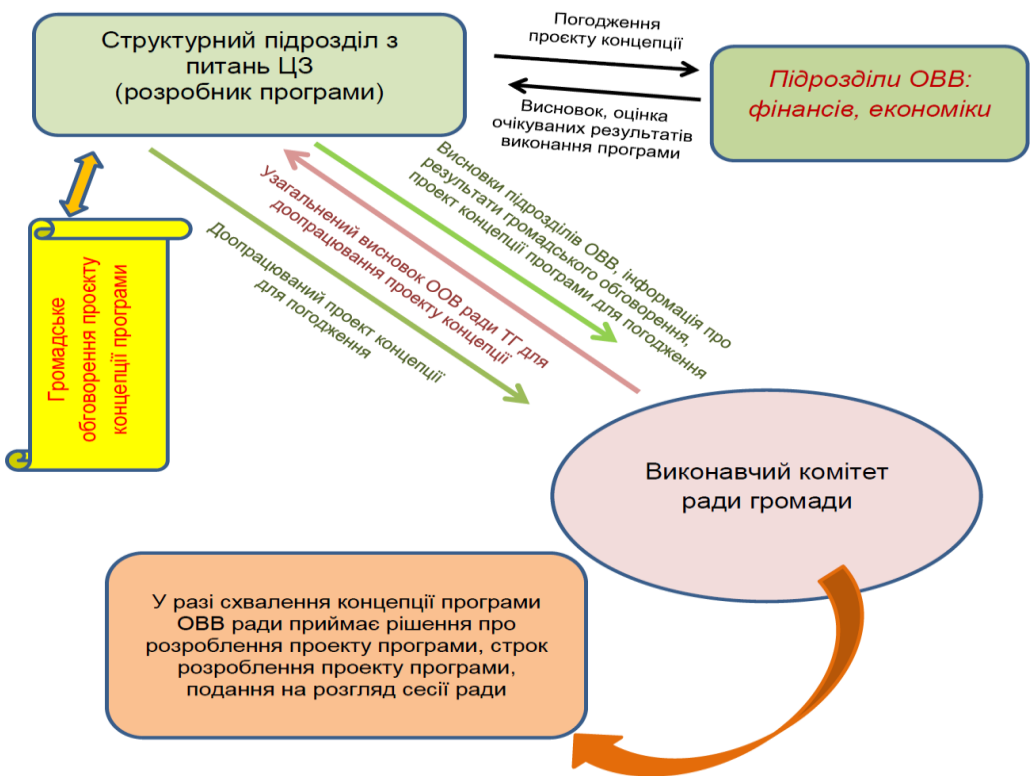
оцінку очікуваних результатів виконання програми (економічних, соціальних, екологічних тощо) та визначення її ефективності;

оцінку фінансових, матеріально-технічних, трудових ресурсів, необхідних для виконання програми

узгодження: визначаються будь-які точки зору та розбіжності в позиціях заінтересованих ОБВ та ОМС, які виникли в ході консультацій щодо розроблення програми

3

Схвалення концепції програми та прийняття рішення щодо розроблення проекту програми, визначення розробника програми та строків її розроблення.

Головний розробник програми – структурний підрозділ з питань ЦЗ.

4

Підготовка проекту програми.

Підготовка проекту програми здійснюється

Головний розробник програми - ОБВ (структурний підрозділ з питань ЦЗ)

Зацікавлені наукові, громадські організації, підприємства

Представники територіального органу ДСНС

Проект програми захисту населення і територій ТГ від НС містить

1. Паспорт програми
2. Склад проблеми та обґрунтування необхідності її розв'язання програмним методом
3. Мета програми
4. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблеми
5. Строки та етапи виконання програми
6. Напрями діяльності, завдання та заходи програми
7. Ресурсне забезпечення програми
8. Організація управління та контролю за ходом виконання програми
9. Очікувані кінцеві результати виконання програми, визначення її ефективності

5

Здійснення експертизи проекту програми, погодження та затвердження програми.

Проект рішення органу місцевого самоврядування про затвердження програми готує структурний підрозділ з питань ЦЗ.

У проекті рішення вказується: обсяг фінансування програми, строк її виконання, головний розпорядник коштів та відповідальний виконавець програми, строки та періодичність звітування про хід виконання програми на сесіях ОМС

Варіант рішення ради ОМС про затвердження програми, зміст, напрями діяльності та заходи Програми надано у додатку 1.

2. Розроблення та оформлення планів заходів ТГ у сфері цивільного захисту.

(стаття 130 КЦЗУ)

2.1. План реагування на НС (наказ ДСНС України від 24.03.2020 № 224)

Етапи розроблення плану

I етап:

призначення розробника плану та аналіз законодавчої і нормативно-правової бази щодо організації та здійснення заходів у сфері захисту населення і територій від НС

збір і узагальнення даних: відомостей про територію і чисельності населення, яке може потрапити в зону НС (пожеж, вибухів, затоплень, забруднення радіоактивними речовинами, зараження хім. і біологічними речовинами)

уточнення переліку об'єктів і територій, які представляють небезпеку для населення

проведення аналізу за багаторічними статистичними спостереженнями видів НС за класами, підкласами та групами, які мали місце на території ТГ, величин збитку, термінів виконання заходів з ліквідації наслідків НС

За результатами I етапу визначається

Перелік НС, що можуть виникати на території громади (затверджується рішенням комісії ТЕБ та НС)

розробляються

Додатки (згідно додатку 6 до Типової структури плану)

II етап (практична розробка та оформлення Плану):

Прогнозування можливої обстановки, з урахуванням вихідних даних, моделювання можливих сценаріїв розвитку НС, та оцінка їх наслідків

за результатами прогнозування визначаються

сили і засоби (перелік формувань, назва та місце дислокації), що можуть залучатися до ліквідації наслідків НС, та порядок виконання ними заходів у разі загрози та виникнення НС;
порядок інформування та оповіщення про загрозу виникнення або виникнення НС;
порядок переведення органів управління та сил ЦЗ в режим підвищеної готовності та режим НС;
дії органів управління та сил ЦЗ в режимах підвищеної готовності, НС та надзвичайного стану;
порядок залучення сил ЦЗ і проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт;
порядок взаємодії органів управління і сил ЦЗ;
порядок організації основних видів забезпечення під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт і ліквідації наслідків НС;
проводиться попереднє узгодження плану з усіма заінтересованими структурами

III етап:

погодження плану із заінтересованими підрозділами ОВВ,
територіальним органом ДСНС та організаціями;

підписання та затвердження плану

Затверджується головою ТГ

*Узгоджується з територіальним
органом ДСНС та зацікавленими
суб'єктами забезпечення ЦЗ*

*Проект плану реагування
на НС в ТГ розробляється
підрозділом з питань ЦЗ*

Типовий план
реагування на
НС в ТГ
надано у додатку 2.

Рекомендації з розроблення планів реагування на НС див. за посиланням:
https://www.dsns.gov.ua/files/2020/3/24/3/NewFolder/%D0%94%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BA_2_224-24.03.2020.pdf

Типовий план реагування на НС див. за посиланням:
https://www.dsns.gov.ua/files/2020/3/24/3/NewFolder/%D0%94%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BE%D0%BA_%D0%9F%D0%BB%D0%B0%D0%BD_224-24.03.2020.pdf

2.2. План основних заходів ЦЗ на відповідний рік

Для організації діяльності ланок територіальних підсистем ЄДСЦЗ ОБВ ТГ розробляють плани основних заходів ЦЗ на відповідний рік (пункт 27 ПКМУ від 9 січня 2014 р. № 11)

Мета плану основних заходів ЦЗ на рік

організація та здійснення заходів, спрямованих на забезпечення готовності органів управління, сил та засобів ЦЗ ЄДСЦЗ, до виконання завдань за призначенням

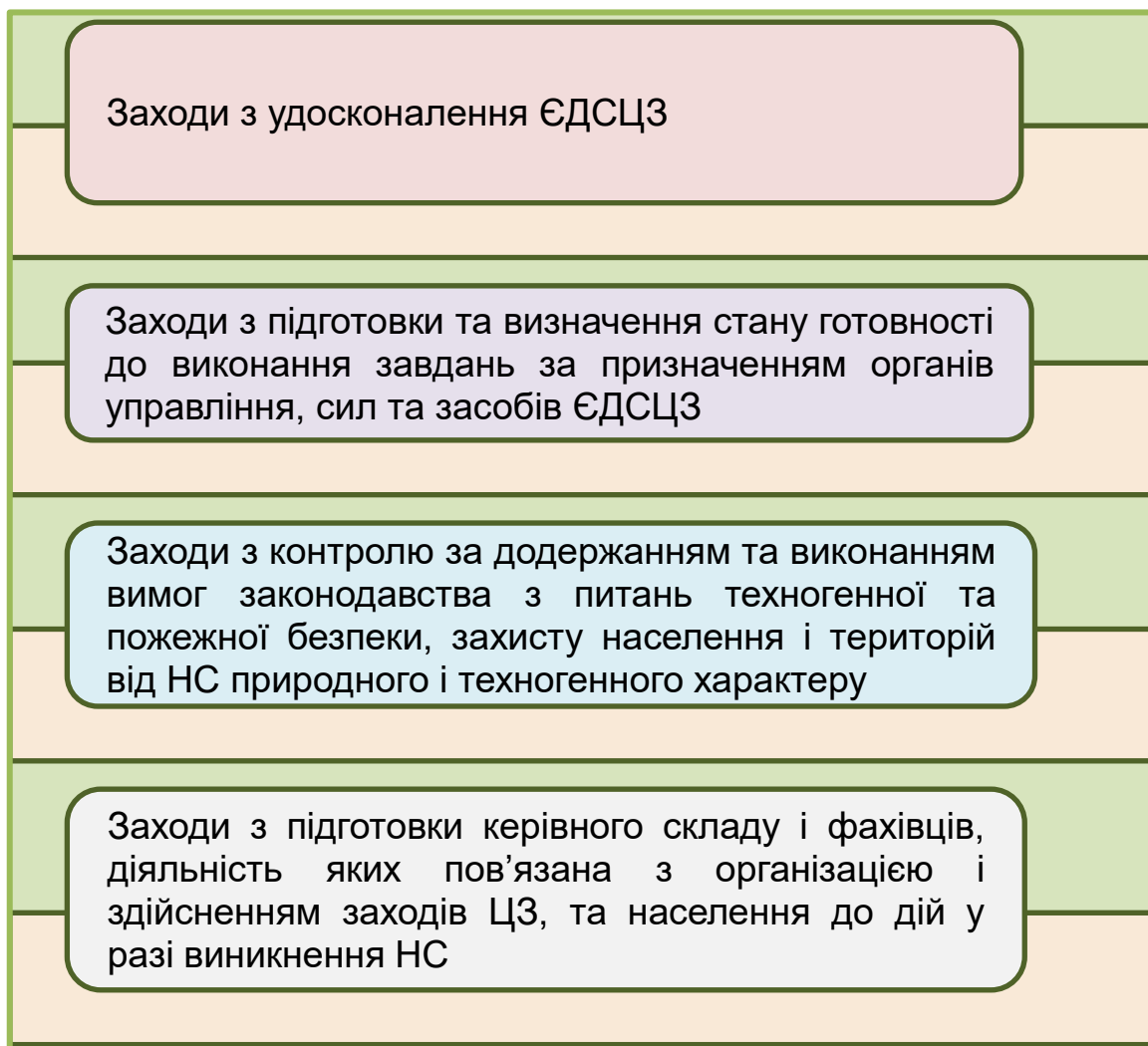
підготовка керівного складу і фахівців ОБВ, ОМС, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів ЦЗ

навчання населення діям у разі виникнення НС

здійснення контролю за станом впровадження заходів ЦЗ на території ТГ

План основних заходів ЦЗ територіальної громади розробляють у місячний строк після затвердження плану основних заходів ЦЗ України на рік (враховувати заходи, які містяться у зазначеному плані, а також строки їх виконання)

План основних заходів ЦЗ на рік для територіальної громади **містить розділи:**

*ПЛАН основних заходів ЦЗ на 2021 рік
(затверджений розпорядженням КМУ від 28 грудня 2020 р.
№ 1659-р див. за посиланням:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1659-2020-%D1%80#n16>*

Варіант плану основних заходів ЦЗ на рік для ТГ надано у додатку 3.

Варіант цільової Програми захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру у ТГ

_____ РАДА
 _____ РАЙОНУ _____ ОБЛАСТІ
 _____ СКЛИКАННЯ
 _____ СЕСІЯ
 РІШЕННЯ

від _____ 20__ року № _____

Про затвердження цільової Програми захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру у _____ територіальній громаді на 2020-2021 роки

Керуючись статтями 26, 38 і 52 Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні”, Кодексом цивільного захисту України та з метою виконання державної політики щодо запобігання та ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, окремих їх наслідків, проведення пошукових, аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт на території _____ територіальної громади, враховуючи рекомендації постійної комісії з питань планування, фінансів, бюджету,

_____ рада

ВИРІШИЛА:

1. Затвердити Цільову Програму захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру у _____ територіальній громаді на 2020-2021 роки (додається). Обсяг фінансування Програми – 1200000 грн.
2. Виконавчому комітету _____ ради забезпечити виконання заходів, передбачених вказаною Програмою.
3. Затвердити головним розпорядником коштів та відповідальним виконавцем Програми відділ надзвичайних ситуацій, охорони праці та оборонно-мобілізаційної роботи _____ ради.
4. Відділу надзвичайних ситуацій, охорони праці та оборонно-мобілізаційної роботи та відділу бухгалтерського обліку та звітності _____ ради здійснювати координацію та контроль за ходом виконання заходів Програми. Інформувати про хід та результати виконання заходів програми та надавати пропозиції з удосконалення її реалізації голові _____ ради щороку до 10 лютого протягом 2021-2022 років.
5. Контроль за виконанням рішення доручити постійній комісії _____ ради з питань планування, фінансів, бюджету та соціально-економічного розвитку та першому заступнику міського голови _____.

Міський голова

Додаток до рішення
_____ ради ТГ
ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням __ради __ТГ__
_____ № _____

Цільова Програма
захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного
та природного характеру у _____ громаді
на 2020-2021 роки

20__ р.

I. ПАСПОРТ

цільової Програми захисту населення і територій від надзвичайних
ситуацій техногенного та природного характеру у _____
територіальній громаді на 2020-2021 роки

(далі – Програма)

1.	Ініціатор розроблення Програми	_____ рада
2.	Законодавча база	Закони України “Про місцеве самоврядування в Україні”, “Про захист населення від інфекційних хвороб”, Кодекс цивільного захисту України, постанови Кабінету Міністрів України у сфері цивільного захисту.
3.	Розробник Програми	Відділ надзвичайних ситуацій, охорони праці та оборонно-мобілізаційної роботи _____ ради
4.	Співрозробник Програми	-
5.	Відповідальний виконавець	Відділ надзвичайних ситуацій, охорони праці

	Програми	та оборонно-мобілізаційної роботи _____ ради
6.	Учасники Програми	Фінансовий відділ, відділ бухгалтерського обліку та звітності, відділ надзвичайних ситуацій, охорони праці та оборонно-мобілізаційної роботи _____ ради, відділи освіти, культури _____ ради, Центр соціальних послуг, КНП «ЦРЛ», Держпродспоживслужба, _____ відділ ДСНС України в _____ області, _____ відділ поліції ГУНП в _____ області
7.	Термін реалізації Програми	2020 - 2021 роки
8.	Перелік бюджетів, які беруть участь у виконанні програми	Бюджет _____ ради
9.	Загальний обсяг коштів бюджету _____ ради	1200 000 грн.

II. Визначення проблеми, на розв'язання якої спрямована Програма

Забезпечення реалізації державної політики у сфері цивільного захисту здійснюється єдиною державною системою цивільного захисту, складовою якої є ланка територіальної підсистеми у _____.

Згідно зі статтею 3 Конституції України життя та здоров'я людини, її безпека є найвищими соціальними цінностями, про забезпечення яких держава відповідає перед нею. Запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру, зменшення збитків і втрат у разі їх виникнення, ефективна ліквідація наслідків надзвичайних ситуацій є одним з головних пріоритетів діяльності органів влади.

Відповідно до статті 16 Кодексу цивільного захисту України та з метою запобігання виникненню надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру, забезпечення стійкого функціонування об'єктів в умовах особливого періоду Кабінет Міністрів України прийняв постанову від 26.09.2018 року №779 «Деякі питання запобігання виникненню надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру»

Гарантоване і своєчасне оповіщення та інформування населення в разі виникнення надзвичайних ситуацій є одним з найважливіших завдань органів місцевого самоврядування.

Існуюча територіальна автоматизована система централізованого оповіщення створена в 80 роках минулого століття, має більш ніж трикратне перевищення установлених строків експлуатації технічних засобів оповіщення, що з кожним роком збільшує витрати на її утримання.

Іншими факторами, що ускладнюють забезпечення готовності системи оповіщення до використання за призначенням, є:

- зменшення кількості радіоприймачів, які використовуються населенням під час отримання повідомлення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайних ситуацій, у зв'язку із застарілістю мереж ефірного радіомовлення;

- неузгодженість технічних характеристик апаратури, яка використовується в системі, з технічними характеристиками сучасних електронних пристроїв зв'язку, приймання та обробки інформації, які перебувають у користуванні більшості населення.

Тенденція зростання рівня загрози нормальному режиму життєдіяльності населення, економіки та навколишньому природному середовищу, викликає необхідність підвищення рівня захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру, забезпечення поповнення місцевого матеріального резерву матеріальними ресурсами для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій.

Таким чином, в _____ існують такі пріоритетні завдання забезпечення цивільного захисту населення:

- захист населення від загрози або виникнення надзвичайних ситуацій різного характеру;

- гарантоване і своєчасне оповіщення та інформування населення в разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій, придбання сучасного обладнання для місцевої автоматизованої системи централізованого оповіщення міста та населених пунктів _____;

- поповнення місцевого матеріального резерву та забезпечення належного його зберігання;

- підвищення рівня захищеності об'єктів цивільного захисту _____ ради, забезпечення їх готовності до використання за призначенням.

III. Визначення мети Програми

Метою Програми є удосконалення ланки територіальної підсистеми у _____ та створення ефективних сил цивільного захисту для зменшення ризику виникнення надзвичайних ситуацій та досягнення гарантованого рівня захисту населення і території міста від їх наслідків.

IV. Обґрунтування шляхів і засобів розв'язання проблем, обсягів і джерел фінансування. Строки виконання Програми

Удосконалення ланки територіальної підсистеми у _____ здійснюватиметься таким шляхом:

- захист населення від загрози або виникнення надзвичайних ситуацій різного характеру;

- створення надійної системи оповіщення та інформування населення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій;

- накопичення місцевого матеріального резерву відповідно до затвердженої номенклатури;

- підвищення рівня захищеності об'єктів цивільного захисту _____ ради, забезпечення їх готовності до використання за призначенням.

Орієнтовний обсяг фінансування Програми становить – **1 200 000 грн** за рахунок коштів бюджету _____ ради.

Загальні розрахунки необхідних прогнозних обсягів фінансування завдань і заходів Програми на 2020-2021 роки з бюджету з розподілом за роками становлять:

Ресурсне забезпечення Програми

Обсяг ресурсів бюджету	Виконання програми по роках		Усього витрат на виконання програми
	2020 рік	2021 рік	
ради	655 000 грн.	545 000 грн.	1 200 000 грн.

Обсяг фінансування Програми уточнюється під час складання проекту бюджету _____ ради на відповідний рік у межах видатків, передбачених головному розпоряднику коштів, відповідальному за виконання окремих завдань і заходів Програми та в цілому за Програму.

V. Перелік завдань і заходів Програми та результативні показники

Протягом 2020-2021 років планується здійснити завдання та заходи, а саме:

1. Удосконалити систему реагування на надзвичайні ситуації.
2. Забезпечити гарантований рівень захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій у мирний час та в особливий період.
3. Забезпечення заходів направлених на запобігання поширенню на території _____ гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, запобігання та ліквідацію захворювання африканською чумою свиней та інших небезпечних карантинних інфекцій та вірусів.

VI. Напрями діяльності та заходи Програми

Напрями діяльності та заходи Програми визначені у **додатку** «Напрями діяльності та заходи Програми».

VII. Очікувані результати виконання Програми

Виконання Програми дасть змогу:

- забезпечити оповіщення та інформування населення в разі виникнення надзвичайних ситуацій;
- поповнити місцевий матеріальний резерв;
- забезпечити захищеність об'єктів цивільного захисту _____ та їх готовність до використання за призначенням.

VIII. Координація та контроль за ходом виконання Програми

Координація та контроль за ходом виконання Програми здійснює відділ надзвичайних ситуацій, охорони праці та оборонно-мобілізаційної роботи та відділ бухгалтерського обліку та звітності _____ ради.

Відділ надзвичайних ситуацій, охорони праці та оборонно-мобілізаційної роботи _____ ради інформує про хід та результати виконання заходів програми та надає пропозиції з удосконалення її реалізації голові _____ ради щороку до 10 лютого протягом 2021-2022 років.

Додаток до Програми затвердженої
рішенням _____ ради ТГ
_____ 20__ року № _____

Напрями діяльності та заходи Програми

Напрями діяльності та заходи Програми	Обсяги фінансування з бюджету ради ТГ(грн.)			Виконавці	Очікуваний результат
	Всього	у тому числі виконання програми по роках			
		2020	2021	Примітка	

1	2	3	4	5	6	7
1. Удосконалення системи реагування на надзвичайні ситуації, забезпечення гарантованого рівня захисту населення і територій від надзвичайних ситуацій у мирний час та в особливий період						
ЗАХІД 1.1. Утримання захисних споруд цивільного захисту				Утриманню підлягають тільки захисні споруди ЦЗ комунальної власності	Відділи культури, освіти ради, КП "Основа", керівники ЗОШ I-III ст. №1 і школи-ліцей	Підвищення рівня готовності до дій за призначенням у мирний час та в особливий період
Усього:	40 000	20 000	20 000			
у тому числі:						
Поточний ремонт приміщень	40 000	20 000	20 000			
ЗАХІД 1.2. Поповнення місцевого матеріального резерву для запобігання або ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру				Поповнення матеріального резерву проводиться за попереднім	Відділ НС, ОП та О-М роботи спільно з фінансово-господарськи	Забезпечення необхідного місцевого матеріального резерву для запобігання,
Усього:	190 000	100 000	90 000			
у тому числі:						

1	2	3	4	5	6	7
Поповнення місцевого матеріального резерву відповідно до номенклатури без врахування ЗАХОДУ 1.3.	190 000	100 000	90 000	рішенням місцевої комісії ТЕБ та НС	м відділом ради	ліквідації надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру та їх наслідків, належне його утримання
ЗАХІД 1.3. Накопичення засобів індивідуального захисту органів дихання, зору та інших захисних засобів, згідно номенклатури матеріального резерву, від сильнодіючих отруйних, небезпечних хімічних речовин, вірусів та інфекцій				Поповнення матеріального резерву проводиться за попереднім рішенням місцевої комісії ТЕБ та НС	Відділ НС, ОП та О-М роботи спільно з фінансово-господарським відділом ради	Підвищення рівня захисту від сильнодіючих отруйних та небезпечних хімічних речовин у мирний час та особливий період
Усього:	85 000	50 000	35 000			
у тому числі:						
Придбання засобів індивідуального захисту органів дихання від сильнодіючих отруйних та небезпечних хімічних речовин, вірусів та інфекцій (протигази - 60 компл., респіратори протипилові – 120 шт., захисні окуляри – 50 шт., респіраторні маски – 1050шт., захисні комбінезони типу ОЗК (хімзахист) – 50шт., вимірювач радіаційного опромінення (дозиметри типу ІД 11 –25 шт., захисні резинові боти – 25 шт., захисні резинові рукавиці – 600 пар., промислові фільтруючі протигази з коробками)	85 000	50 000	35 000			
ЗАХІД 1.4. Придбання та встановлення автоматизованої телефонної мовної інформаційної					Відділ НС, ОП та	Підвищення рівня оповіщення та

1	2	3	4	5	6	7
системи ATRIS-PCI-A-12/2 або іншого типу для централізованого оповіщення керівного складу цивільного захисту громади					О-М роботи спільно з фінансово-господарським відділом ради	попередження населення в ТГ про надзвичайні ситуації.
Усього:	110 000	50 000	60 000			
ЗАХІД 1.5. Виконання будівельних та монтажних робіт системи оповіщення					Відділ НС, ОП та О-М роботи спільно виконавцем робіт	Забезпечення безпеки населення і територій, підвищення рівня своєчасного оповіщення про загрозу або виникнення надзвичайних ситуацій
Усього:	25 000	10 000	15 000			
<u>Разом за напрямом 1:</u>	450 000	230 000	220 000			
2. Забезпечення виконання заходів направлених на запобігання поширенню та ліквідацію на території _____ ТГ гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2, запобігання та ліквідацію захворювання африканською чумою свиней та інших небезпечних карантинних інфекцій та вірусів.						
ЗАХІД 2.1. Роботи та послуги пов'язані з профілактикою, локалізацією і ліквідацією наслідків надзвичайної ситуації пов'язаної з інфекційними захворюваннями під час карантинного режиму на території ТГ				Виконання за попереднім рішенням місцевої комісії ТЕБ та НС	Відділ НС, ОП та О-М роботи спільно з КП "Основа", підприємствами, установами та організаціями які залучаються до виконання	Профілактика, локалізація і ліквідація наслідків надзвичайної ситуації
Усього:	250 0000	150 000	100 000			

1	2	3	4	5	6	7
					даного виду робіт	
ЗАХІД 2.2. Забезпечення харчуванням осіб, задіяних у чергуванні на карантинно-поліцейських постах та у виконанні Плану заходів.				Виконання за попереднім рішенням місцевої комісії ТЕБ та НС	Відділ НС, ОП та О-М роботи спільно із закладами громадського харчування, які залучатимуться до приготування їжі	Забезпечення харчуванням осіб задіяних у чергуванні, згідно робочих інструкцій
Усього:	55 000	30 000	25 000			
ЗАХІД 2.3. Придбання і забезпечення спецодягом, спецвзуттям, одноразовими ізолюючими комбінезонами та іншими засобами індивідуального захисту осіб, задіяних у чергуванні на карантинно-поліцейському посту				Виконання за попереднім рішенням місцевої комісії ТЕБ та НС. У разі оперативної необхідності, залучається матеріальний резерв міської ради	Відділ НС, ОП та О-М роботи ради	Забезпечення спецодягом і взуттям осіб задіяних згідно робочих інструкцій у виконанні заходів
Усього:	80 000	50 000	30 000			
ЗАХІД 2.4. Придбання дезінфікуючих засобів, які забезпечують знищення збудника вірусних та інфекційних захворювань				У разі оперативної необхідності, залучається матеріальні	Відділ НС, ОП та О-М роботи спільно з фінансово-	Дезінфекція приміщень та об'єктів, які можуть нести загрозу збудником
Усього:	100 000	50 000	50 000			

1	2	3	4	5	6	7
				й резерв	господарськи м відділом ради	вірусних та інфекційних захворювань
ЗАХІД 2.5. Придбання і забезпечення пально-мастильними та іншими витратними матеріалами транспортних засобів підприємств, закладів та установ, які приймають безпосередню участь у запобіганню виникнення або ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій різного характеру (при недостатній кількості виділяється з матеріального резерву)				Виконання за попереднім рішенням місцевої комісії ТЕБ та НС. У разі оперативної необхідності, залучається матеріальний резерв	Відділ НС, ОП та О-М роботи спільно з фінансово-господарським відділом ради	Забезпечення працівників на карантинно-полицейських постах, таких які приймають безпосередню участь у запобіганню виникнення або ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій різного характеру
Усього:	40 000	20 000	20 000			
<u>Разом за напрямом 2:</u>	525 000	300 000	225 000			
3. Забезпечення виконання заходів направлених на попередження виникнення і ліквідацію наслідків надзвичайних ситуацій техногенного, природного, соціально-політичного і воєнного характеру на території ТГ						
ЗАХІД 3.1. Роботи та послуги пов'язані з профілактикою, локалізацією і ліквідацією наслідків надзвичайної ситуації чи події техногенного, природного, соціально-політичного і воєнного характеру на території ТГ				Виконання за попереднім рішенням місцевої комісії ТЕБ та НС. У разі оперативної необхідності,	Відділ НС, ОП та О-М роботи спільно з фінансово-господарським відділом ради	Профілактика, локалізація і ліквідацією наслідків надзвичайної ситуації чи події техногенного, природного, соціально-
Усього:	225 000	125 000	100 000			
у тому числі:						
Надання матеріально-технічної допомоги (придбання паливно-мастильних матеріалів, необхідних засобів і	225 000	125 000	100 000			

1	2	3	4	5	6	7
матеріалів для запобігання виникнення або ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій або подій, тощо) КП "Основа", закладам, установам, підприємствам, організаціям, які виконують роботи для запобігання або ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій або подій, продовжують працювати у карантинному режимі та правовому режимі надзвичайної ситуації				залучається матеріальний резерв		політичного і військового характеру
<u>Разом за напрямом 3:</u>	225 000	125 000	100 000			
Разом за програмою по роках:	120000	655 000	545000			

Типова структура плану реагування на НС

1. Обкладинка може містити такі дані:

відомості про розробника плану – юридичну особу (організацію);

повну назву плану;

рік розроблення плану;

обмеження щодо розповсюдження або гриф таємності, якщо це необхідно.

Внутрішній бік обкладинки може містити спеціальні записи, що стосуються юридичних інструктивних позначень щодо процедури користування, дозволу посадовим особам вносити зміни до плану.

2. Титульний аркуш

Титульний аркуш містить дані, які подають у такій послідовності:

обмеження щодо розповсюдження або гриф таємності, якщо це необхідно;

гриф затвердження;

повну назву плану;

рік розроблення плану.

3. Зміст

Зміст розташовують безпосередньо після титульного аркушу, починаючи з нової сторінки.

До змісту включають:

перелік умовних позначень, символів, одиниць, скорочень і термінів;

послідовно перелічені назви всіх розділів, підрозділів, пунктів і підпунктів (якщо вони мають заголовки) плану;

назви додатків і номери сторінок, які містять початок матеріалу;

у змісті можуть бути перелічені номери і назви ілюстрацій та таблиць із зазначенням сторінок, на яких вони вміщені.

4. Основна частина

Основна частина містить загальні положення та вісім розділів.

4.1. У загальних положеннях відображається:

основне завдання та мета плану;

порядок введення в дію плану.

4.2. Розділ I. Перелік НС, ризик виникнення яких за результатами моніторингу найбільш імовірний для (території)

4.2.1. НС техногенного характеру:

4.2.2. НС природного характеру:

4.2.3. НС соціального характеру:

4.3. Розділ II. Інформування та оповіщення про загрозу виникнення або виникнення надзвичайної ситуації.

4.4. Розділ III. Переведення органів управління та сил цивільного захисту в режим підвищеної готовності та режим надзвичайної ситуації.

4.5. Розділ IV. Дії органів управління та сил цивільного захисту в режимі підвищеної готовності та режимі надзвичайної ситуації.

4.5.1. Дії органів управління та сил цивільного захисту в режимі підвищеної готовності.

4.5.2. Дії органів управління та сил цивільного захисту в режимі надзвичайної ситуації.

4.5.3. Дії органів управління та сил цивільного захисту в режимі надзвичайного стану.

4.6. Розділ V. Управління під час ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

4.7. Розділ VI. Залучення сил цивільного захисту і проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт.

4.8. Розділ VII. Організація взаємодії.

4.9. Розділ VIII. Організація основних видів забезпечення під час проведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт і ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

4.9.1. Розвідка (завдання, відповідальні за виконання, сили та засоби, що залучаються до проведення).

4.9.2. Інженерне забезпечення (завдання, відповідальні за виконання, сили та засоби, що залучаються до проведення).

4.9.3. Радіаційне, хімічне та біологічне забезпечення (завдання, відповідальні за виконання, сили та засоби, що залучаються до проведення).

4.9.4. Гідрометеорологічне забезпечення (завдання, відповідальні за виконання, сили та засоби, що залучаються до проведення).

4.9.5. Матеріально-технічне забезпечення (завдання, відповідальні за виконання, сили та засоби, що залучаються до проведення).

4.9.6. Транспортне забезпечення (завдання, відповідальні за виконання, сили та засоби, що залучаються до проведення).

4.9.7. Медичне забезпечення (завдання, відповідальні за виконання, сили та засоби, що залучаються до проведення).

4.9.8. Інформаційне забезпечення (завдання, відповідальні за виконання, сили та засоби, що залучаються до проведення).

4.9.9. Охорона публічного (громадського) порядку (завдання, відповідальні за виконання, сили та засоби, що залучаються до проведення).

5. Додатки до Плану:

1. Перелік сил цивільного захисту територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту _____ ТГ.

2. Карта техногенно-екологічної та природної обстановки на території _____ ТГ

3. Схема організації управління та взаємодії при загрозі та/або виникненні надзвичайної ситуації в _____ ТГ.

4. Перелік спеціалізованих служб цивільного захисту, що утворюються на території ТГ.

5. Структура Штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації.

6. Дії органів управління та сил цивільного захисту під час реагування на надзвичайні ситуації (додатки до Плану щодо дії органів управління та сил цивільного захисту у разі загрози або виникнення відповідної надзвичайної ситуації визначаються відповідно до Переліку підкласів та груп надзвичайних ситуацій, виникнення яких є імовірним на території регіону):

6.1. унаслідок аварій на транспорті з викиданням (загрозою викидання) небезпечних і шкідливих (забруднювальних) речовин

6.2. унаслідок авіаційних аварій і катастроф*

6.3. унаслідок аварії на магістральному газопроводі

6.4. унаслідок пожежі, вибуху на залізниці

6.5. унаслідок аварії на гідроелектростанції

6.6. унаслідок аварії систем телекомунікацій

- 6.7. унаслідок гідродинамічних аварій
- 6.8. унаслідок аварії на нафтобазі чи нафтосховищі
- 6.9. геофізичні
- 6.10. пов'язана з дуже сильним снігопадом
- 6.11. пов'язана з високим рівнем води
- 6.12. пов'язані з пожежами в природних екологічних системах
- 6.13. пов'язані з інфекційним захворюванням людей
- 6.14. пов'язана з нещасним випадком у лісних, гірських масивах, печерах та інших важкодоступних місцях
- 6.15. унаслідок відриву прибережного льоду з людьми

Додаток 3

Правила оформлення плану

Загальні вимоги

План друкують на одній стороні аркуша білого паперу формату А 4 (210x297 мм), використовуючи шрифт текстового редактора Word – Times New Roman, розміру 14 та відповідні поля: верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм, ліве – 30 мм, праве – 10 мм.

Обкладинку та титульний аркуш друкують використовуючи шрифт текстового редактора Word – Times New Roman, розміру 14 і 24, та відповідні поля: верхнє – 20 мм, нижнє – 20 мм, ліве – 30 мм, праве – 10 мм.

Прізвища, назви установ та організацій у тексті наводяться без скорочень. Скорочення слів і словосполучень виконують відповідно до чинних стандартів.

Заголовки структурних частин Плану: “РОЗДІЛ I”, „РОЗДІЛ II” тощо друкують заголовними літерами симетрично до тексту.

Відстань між заголовком (за винятком заголовка пункту) та текстом має дорівнювати 1 – 2 інтервалам.

Абзацний відступ має бути однаковим. упродовж усього тексту і дорівнювати 1,25 см.

Нумерація. Сторінки нумеруються арабськими цифрами, додержуючись наскрізної нумерації впродовж усього тексту.

Розділи плану нумеруються римськими цифрами.

Підрозділи, пункти плану нумеруються арабськими цифрами.

Додаток 4

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішення виконавчого комітету
_____ ТГ
від _____ 2020 № _____

ПЛАН основних заходів цивільного захисту _____ ТГ на 2021 рік

№ з/п	Найменування заходу	Відповідальні за виконання	Строк виконання	Показники (індикатори) виконання заходу
I Заходи з удосконалення територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту				
1	Забезпечення придбання засобів радіаційного та хімічного захисту непрацюючого населення, яке проживає у прогнозованих зонах хімічного забруднення та зонах можливого радіаційного забруднення	До Головного спеціаліста з питань ЦЗ населення виконавчого комітету _____ ТГ, Державна пожежно-рятувальна частина № _____ Головного управління ДСНС України у _____ області (далі - ДПРЧ-) (за згодою)	До 25 грудня	У прогнозованих зонах хімічного забруднення в обсязі не менш як 50 відсотків потреби та зонах можливого радіаційного забруднення рівень забезпечення – 100 відсотків
2	Завершення створення територіальних формувань цивільного захисту	Головний спеціаліст з питань ЦЗ населення виконавчого комітету _____ ТГ, місцевий відділ охорони здоров'я _____ ТГ	До 25 грудня	Утворено 100 відсотків територіальних формувань цивільного захисту
3	Уточнення переліку суб'єктів господарювання, що проводять діяльність в особливий період	Головний спеціаліст з питань ЦЗ населення виконавчого комітету _____ ТГ	До 25 грудня	Створено перелік суб'єктів господарювання, що проводять діяльність в особливий період
4	Надання методичної допомоги виконавчим	Департамент з питань цивільного	Вересень	надано методичну допомогу;

<p>органам селищних рад, підприємствам, установам та організаціям щодо організації заходів з евакуації у разі збройних конфліктів з розгортанням органів з евакуації, практичним відпрацюванням заходів з оповіщення та евакуації населення і забезпечення публічної (громадської) безпеки та порядку в населених пунктах, транспортного забезпечення</p>	<p>захисту, мобілізаційної та оборонної роботи обласної державної адміністрації (далі - ДЦЗ МОР ОДА) (за згодою), управління взаємодії з охоронними органами, запобігання та виявлення корупції облдержадміністрації (за згодою), Головне управління національної поліції в _____ області (за згодою), Управління патрульної поліції в _____ області (за згодою), оперативно-територіальне об'єднання Національної гвардії України (за згодою), Головний спеціаліст з питань ЦЗ населення виконавчого комітету _____ ТГ, ДПРЧ (за згодою)</p>	<p>місцеві органи виконавчої влади, органи місцевого самоврядування та населення отримали практичні навички щодо здійснення оповіщення та евакуації у разі виникнення загрози збройних конфліктів (з районів можливих бойових дій у безпечні райони (перерахувати конкретні ОБВ, ОМС, підприємства)</p>
<p>II Заходи з підготовки та визначення стану готовності до виконання завдань за призначенням органів управління, сил та засобів _____ місцевої ланки територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту</p>		

1	Проведення штабних тренувань з органами управління цивільного захисту ланки обласної територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту щодо дій органів управління та сил цивільного захисту місцевої ланки (далі ТП ЄДСЦЗ) _____ТГ під час виникнення надзвичайної ситуації, пов'язаної з порушенням діяльності системи життєзабезпечення у зв'язку із терористичним актом, проведення заходів щодо евакуації населення	Головний спеціаліст з питань ЦЗ населення виконавчого комітету _____ТГ, підрозділи виконавчого органу _____ТГ, ДПРЧ (за згодою), Головне управління ДСНС України у області (надання методичної допомоги) (за згодою)	Листопад	проведено штабні тренування та визначено стан готовності територіальної підсистеми єдиної державної системи цивільного захисту до виконання завдань цивільного захисту, відкориговано планувальні документи у сфері цивільного захисту в мирний час та особливий період у:
2	Здійснення комплексу організаційних і практичних заходів із запобігання виникненню: -пожеж у полях, лісополосах та сільськогосподарських угіддях протягом пожежонебезпечного періоду;	ДПРЧ (за згодою), відділення поліції (за згодою), головний спеціаліст з питань ЦЗ населення виконавчого комітету _____ТГ	Квітень	затверджено розпорядчі документи та плани організаційних і практичних заходів; профілактичні заходи щодо забезпечення пожежної безпеки у лісах, на торфовищах та сільськогосподарських угіддях виконано
	- нещасних випадках з людьми на водних об'єктах;	ДПРЧ (за згодою), відділення поліції (за згодою), головний спеціаліст з питань ЦЗ населення виконавчого комітету _____ТГ, селищні ради (за згодою)	Постійно	визначено місця масового відпочинку людей на водних об'єктах; питання готовності місць масового відпочинку людей на водних об'єктах розглянуто на засіданнях місцевих комісій з питань техногенно-екологічної

				безпеки і надзвичайних ситуацій; обстежено 100 відсотків дна акваторії пляжів; створено рятувальні пости на визначених водних об'єктах, які мають пляжі
	житлово-комунального господарства, а також енергетичного сектору, в частині надання послуг зі споживання паливно – енергетичних ресурсів та води та об'єктах соціальної сфери ;	Управління житлового та комунального господарства _____ ТГ, виробниче управління водопровідно-каналізаційного господарства Комунальне підприємство ВУВКГ КП «Компанія «Вода», (далі-ВУВКГ КП «Компанія «Вода») (за згодою), ТОВ «Енергетичні послуги» (за згодою), "Виробнича одиниця обласного комунального підприємства" "Тепломережа" (за згодою), ПАТ «По газопостачанню та газифікації (за згодою), головний спеціаліст з питань ЦЗ населення виконавчого комітету _____ ТГ, ДПРЧ (за згодою)	Жовтень-грудень	затверджено розпорядчі документи та плани організаційних і практичних заходів; здійснено профілактичні заходи щодо сталого функціонування об'єктів житлово-комунального господарства та соціальної сфери і інфраструктури в умовах осінньо-зимового періоду
3	Організація відпрацювання та подання даних термінових та строкових донесень з питань цивільного захисту населення	Головний спеціаліст з питань ЦЗ населення виконавчого комітету _____ ТГ	Згідно Примірним термінових строкових табелем термінових строкових	зОпрацьовано подання даних термінових та строкових донесень з питань цивільного захисту населення у встановлені строки

			донесень	
III Заходи з контролю за станом впровадження заходів у сфері техногенної, пожежної безпеки, цивільного захисту та запобігання надзвичайним ситуаціям на місцевому рівні				
1	Організація та здійснення відповідно до чинного законодавства:			
	1) перевірки підрозділів виконавчого органу _____ТГ, підприємств, установ та організацій щодо стану готовності:			Оцінено діяльність підрозділів органу виконавчої влади щодо стану організації роботи з питань цивільного захисту, техногенної та пожежної безпеки; акти перевірок надано до керівництва
	до пропуску льодоходу, повені та паводків;	Головний спеціаліст з питань ЦЗ населення виконавчого комітету _____ТГ, ДПРЧ (за згодою), управління житлового та комунального господарства _____ТГ	Квітень	Здійснено контроль за станом готовності; за результатами перевірки складено відповідний акт
	місць масового відпочинку населення на водних об'єктах;	Головний спеціаліст з питань ЦЗ населення виконавчого комітету _____ТГ и, ДПРЧ (за згодою), Управління житлового та комунального господарства _____ТГ	Травень-червень	Здійснено контроль за станом готовності; за результатами перевірки складено відповідний акт
2) визначення стану готовності підприємств, у віданні яких є лісополоси і сільськогосподарські угіддя, до їх протипожежного захисту в пожежонебезпечний період;	Головний спеціаліст з питань ЦЗ населення виконавчого комітету _____ТГ, ДПРЧ (за згодою), виконком ради ТГ	Квітень-червень	Здійснено контроль за станом готовності; за результатами перевірки складено відповідний акт	

	3) перевірки стану готовності територіальної автоматизованої системи централізованого оповіщення з доведенням до відома населення навчальної інформації у сфері цивільного захисту через засоби масової інформації	Головний спеціаліст з питань ЦЗ населення виконавчого комітету _____ТГ, станційно-лінійна дільниця № 4, комплексний центр телекомунікацій № 541 філії ПАТ „Укртелеком” (за згодою), підприємства, установи та організації міста (за згодою)	Листопад	Здійснено контроль за станом готовності; за результатами перевірки складено відповідний акт
IV Заходи з підготовки керівного складу та фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів цивільного захисту, та підготовки населення до дій у разі виникнення надзвичайних ситуацій				
1	Функціональне навчання керівного складу і фахівців в Інституті державного управління у сфері цивільного захисту, навчально-методичному центрі цивільного захисту та безпеки життєдіяльності області, місцевих курсів III категорії, навчально-методичного центру цивільного захисту та безпеки життєдіяльності за функціональною програмою навчання у сфері цивільного захисту (далі - НМЦ ЦЗ та БЖД)	ДПРЧ (за згодою), головний спеціаліст з питань ЦЗ населення виконавчого комітету _____ТГ, підрозділи виконавчого органу _____ ТГ, селищні ради (за згодою), підприємства, організації та установи міста (за згодою), Інститут державного управління у сфері цивільного захисту, навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки життєдіяльності області (за згодою), територіальні курси цивільного захисту та безпеки життєдіяльності III категорії НМЦ ЦЗ та БЖД області (за згодою)	За окремими планами	Забезпечено потребу у навчанні _____ осіб керівного складу і фахівців, діяльність яких пов'язана з організацією і здійсненням заходів з питань цивільного захисту, відповідно до державного замовлення на рік

2	Організація та проведення:			
	1) зборів щодо організації та здійснення заходів цивільного захисту з керівниками підрозділів (працівниками) з питань цивільного захисту;	Головний спеціаліст з питань ЦЗ населення виконавчого комітету _____ ТГ, ДПРЧ (за згодою), селищні ради (за згодою), підприємства, організації та установи міста (за згодою)	Жовтень	Затверджено план проведення зборів; заходи, передбачені планом, виконано
	2) показового навчання з питань цивільного захисту на базі одного з підприємств, що входять до складу однієї з місцевих ланок ТП ЄДСЦЗ;	Головний спеціаліст з питань ЦЗ населення виконавчого комітету _____ ТГ, територіальні курси цивільного захисту та безпеки життєдіяльності III категорії НМЦ ЦЗ та БЖД області (за згодою), ДПРЧ (за згодою), селищні ради (за згодою), підприємства, організації та установи міста (за згодою)	До 25 грудня	Проведено показове навчання з питань цивільного захисту та подано звіт територіальному органу ДСНС
	3) практичного семінару з уповноваженими представниками місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування щодо організації діяльності консультаційних пунктів з інформування населення про надзвичайні ситуації та способи і методи захисту від них;	Головний спеціаліст з питань ЦЗ населення виконавчого комітету _____ ТГ, територіальні курси цивільного захисту та безпеки життєдіяльності III категорії НМЦ ЦЗ та БЖД області (за згодою), ДПРЧ (за згодою)	Серпень	Затверджено план семінару; заходи, передбачені планом, виконано
	4) Дня цивільного захисту, Тижня знань з основ безпеки життєдіяльності, Тижня безпеки дитини	Відділ освіти _____ ТГ, ДПРЧ (надання методичної	До 15 грудня	Проведено заходи у закладах загальної

	у закладах загальної середньої, професійної (професійно-технічної) та дошкільної освіти;	допомоги), територіальні курси цивільного захисту та безпеки життєдіяльності III категорії НМЦ ЦЗ та БЖД області (за згодою)		середньої, професійної (професійно-технічної) та дошкільної освіти (надати перелік)
	5) серед населення просвітницької роботи із запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, пов'язаних з небезпечними інфекційними захворюваннями, масовими неінфекційними захворюваннями (отруєннями);	Відділ охорони здоров'я _____ ТГ, відділ освіти _____ ТГ, управління ГУ Держпродспоживслужби (за згодою), ДПРЧ (за згодою) (висвітлення заходів на своїх інформаційних ресурсах)	До 15 грудня	Відповідно до затверджених планів проведено просвітницьку роботу серед населення щодо запобігання поширенню небезпечних інфекційних захворювань
	6) заходів з популяризації культури безпеки життєдіяльності серед дітей і молоді шляхом проведення міських змагань;	Відділ освіти _____ ТГ, ДПРЧ (за згодою), підрозділи виконавчого органу ТГ, селищні ради (за згодою)	До 15 грудня	Проведено заходи з популяризації культури безпеки життєдіяльності серед дітей і молоді (надати перелік)
	7) міських громадських акцій «Запобігти. Врятувати. Допомогти» та «Герой-рятувальник року»	Відділ освіти _____ ТГ, ДПРЧ (за згодою), підрозділи виконавчого органу ТГ, селищні ради (за згодою)	До 15 грудня	Проведено громадські акції «Запобігти. Врятувати. Допомогти» та «Герой-рятувальник року» (вказати дати проведення)
3	Організація створення циклу тематичних теле- та радіопередач, соціальної реклами з основ безпеки життєдіяльності з урахуванням потреб осіб з інвалідністю	ДПРЧ (за згодою), головний спеціаліст з питань ЦЗ населення виконавчого комітету _____ ТГ, відділ з питань культури, сім'ї, молоді, спорту та туризму ТГ, відділ освіти, відділ охорони здоров'я	Вересень	Створено цикл тематичних теле- та радіопередач, соціальної реклами з основ безпеки життєдіяльності, зокрема з урахуванням потреб осіб з інвалідністю (надати відповідний перелік)

Головний спеціаліст з питань цивільного захисту населення виконавчого комітету _____ ТГ

Електронне видання

Інститут державного управління та наукових досліджень
з цивільного захисту

вул. Рибальська, 18, м. Київ, 01011

тел. +38 (044) 430-82-17

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №7241 від 02.02.2021